

ВІДГУК

офіційного опонента на дисертацію Демешка Максима Валерійовича «Адміністративно-правове регулювання меценатства і спонсорства в Україні», подану на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук зі спеціальності 12.00.07 — адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право

Актуальність теми дисертаційного дослідження. Протягом останніх років благодійна діяльність в Україні набула активного розвитку. У зв'язку з цим актуальним постало питання легалізації благодійних організацій і проблем, які пов'язані з цим питанням. Благодійні організації, як і увесь неприбутковий сектор, у цілому потребують підтримки з боку держави та чіткого законодавчого регулювання, спрямованого на реєстрацію благодійної діяльності, оскільки благодійність є важливою складовою громадянського суспільства та вагомим сегментом соціокультурного життя кожної країни. Разом із тим, забезпечення ефективного функціонування даного інституту вимагає належного правового регулювання цієї сфери. Нормативно-правове регулювання будь-якої діяльності полягає у закріпленні основних її положень в актах органів державної влади з метою надати їм юридичної сили. Більшість суспільних відносин нашої держави регулюється нормами адміністративного права. Управлінською діяльністю суб'єктів публічної адміністрації сьогодні охоплюються практично всі сфери суспільного життя, в тому числі й діяльність пов'язану із меценатством та благодійністю.

В цьому аспекті не викликає сумніву, що дисертаційне дослідження Демешка Максима Валерійовича «Адміністративно-правове регулювання меценатства і спонсорства в Україні» є актуальним та своєчасним.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертацію виконано відповідно до указів Президента України «Про Стратегію сталого розвитку України 2020» від 12 січня 2015 р. № 5/2015, «Про Стратегію державної політики сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні та першочергові заходи щодо її реалізації» від 24 березня 2012 р. № 212/2012; Переліку пріоритетних напрямів наукового забезпечення діяльності органів

внутрішніх справ України на період 2015–2019 рр., затвердженого наказом МВС України від 16 березня 2015 р. № 275; Основних наукових напрямів та найважливіших проблем фундаментальних досліджень у галузі природничих, технічних і гуманітарних наук на 2014–2018 рр., затверджених постановою президії Національної академії наук України від 20 грудня 2013 р. № 179 (п. 3.4.2.5), Основних напрямів наукових досліджень Національної академії внутрішніх справ на 2018–2020 рр., затверджених рішенням Вченої ради Національної академії внутрішніх справ від 26 грудня 2017 р. (протокол №28/1). Тему дисертації затверджено Вченою радою Національної академії внутрішніх справ (протокол від 27.09.2016 р. № 19) та включена до Переліку тем дисертацій з питань держави і права Національної академії правових наук України (№ 737, 2016 р.)

Мета дисертаційного дослідження і сформульовані відповідно до неї задачі дозволили дисертанту здійснити комплексний науковий аналіз фундаментальних теоретичних та практичних проблем адміністративно-правового регулювання меценатства і спонсорства, що в подальшому дозволить визначити напрями удосконалення нормативно-правової бази, яка регламентує цю сферу. В ході здійснення даного аналізу виробляються певні практичні рекомендації, спрямовані на підвищення ефективності норм адміністративного законодавства щодо регулювання меценатської та спонсорської діяльності, та побудови всебічно обґрунтованого механізму комплексного нормативного регулювання адміністративної відповідальності за порушення законодавства у сфері меценатства та спонсорства..

Об'єкт та предмет дослідження сформульовані вдало і відповідають вимогам Міністерства освіти і науки України.

Обґрунтованість і достовірність наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Високий ступінь обґрунтованості результатів дослідження зумовлено досить раціональною та внутрішньо узгодженою структурою дисертаційної роботи. Загальна структура роботи в цілому є логічною, послідовною, раціональною, обґрунтованою

предметом, метою та завданнями дослідження.

Методологічною основою дисертації стали загальні і спеціальні методи наукового пізнання. Їх застосування обумовлюється системним підходом, що дає можливість досліджувати проблеми в єдності їх соціального змісту та юридичної форми. Крім того, автором уміло використано низку загальнонаукових та спеціальних методів дослідження, в тому числі, порівняльно-правовий, логіко-семантичний, логіко-юридичний і системно-структурний. Загалом, комплексне поєднання зазначених методів дослідження стало запорукою успішного вирішення поставлених дисертантом завдань.

Методи дослідження охоплюють сукупність загальних та спеціальних методів наукового дослідження. В роботі використовувалися такі методи, як історичний, формально-логічний, системно-структурний та логіко-семантичний. Комплексний підхід до використання вказаних методів дозволив всебічно розглянути проблеми адміністративно-правового регулювання меценатства і спонсорства в Україні, а також виявити недоліки й прогалини та надати пропозиції щодо його вдосконалення.

Високий ступінь вірогідності і наукової обґрунтованості результатів виконаного дослідження забезпечено використанням значного обсягу літературних джерел. Правову основу дослідження сформуvalи положення Конституції України, законів і підзаконних нормативно-правових актів України, міжнародних правових актів. Емпіричну базу дослідження становлять наукові та періодичні видання вітчизняних і зарубіжних учених, судова практика та статистичні дані, довідкова література, у якій розкривається адміністративно-правове регулювання меценатства і спонсорства в Україні..

Наукова новизна одержаних результатів визначається тим, що дисертація є однією з перших спроб, на монографічному рівні, комплексно дослідити стан розвитку механізму адміністративно-правового регулювання меценатства та спонсорства в Україні. У результаті проведеного дослідження запропоновано нові наукові положення, які мають теоретичне та практичне значення для розвитку адміністративного права та будуть сприяти

удосконаленню адміністративно-правового законодавства й практики його застосування у зазначеній сфері.

Так, не можна не погодитись із твердженням дисертанта про те, що сучасні практики благодійної діяльності включають в себе різні форми і види благодійності, які відрізняються характером соціальної участі її агентів, в тому числі: за використаними ресурсами благодійності (фінансова, матеріальна, організаційна); за цілями благодійної діяльності; за формами участі (волонтерство, пожертва); за умовами надання (меценатство, спонсорство, філантропія) (с. 42).

Заслуговує на увагу аргументація дисертанта про те, що система понять, котрі концептуалізують сферу благодійності, є похідною від двох ключових понять – «благодійна діяльність» та «учасники (суб'єкти) благодійної діяльності», які конкретизуються в операціональних схемах процесу реалізації благодійності. Як правило, найчастіше використовуються такі операнти, як види благодійної діяльності, форми благодійної діяльності, організації-благодійники, приватні особи – благодійники, отримувачі благодійної допомоги (бенефіціари), направлення благодійної соціальної підтримки, мотивація участі у благодійній діяльності, благодійні організації та фонди (с. 128).

Заслуговує на увагу висновок про те, що по суті своїй, меценатство є видом недержавної діяльності, направленої на підтримку і стимулювання різного роду творчих ініціатив у галузі мистецтва, освіти і культури. У цілому, відмітна особливість меценатства полягає у тому, що воно забезпечує безкорисливу допомогу і заступництво, направлені на досягнення вищих інтелектуальних, культурних, етичних цінностей суспільного значення шляхом забезпечення талановитим особам або колективам можливостей освіти або самовираження (с. 132).

Цікавою є авторська думка про те, що українське законодавство, що регулює форми недержавної підтримки розвитку культури, мистецтва, науки і освіти, характеризується, з одного боку, нормативно-правовими актами різного

рівня та відсутністю узгодженості цих актів між собою, а з іншого - невідповідністю норм, які в них містяться, реальним потребам учасників правовідносин. Ситуація ускладнюється тим, що і у світовій практиці дана сфера регулювання виникла порівняно недавно та багато проблем не вирішені до теперішнього часу (с. 209).

Заслугою здобувача є те, що система меценатсько-спонсорської діяльності в Україні далеко не ідеальна й вимагає вжиття низки заходів з боку держави. По-перше, необхідно спростити систему оподаткування сум, що вносяться на благодійні потреби, при цьому збільшивши нагляд, щоб уникнути шахрайства. У даній ситуації можна скористатися методом, прийнятим в Швеції. Основною «зброєю» Фонду контролю за збором пожертвуваль Шведії є спеціальні банківські рахунки, що починаються на «90». Такі рахунки видаються строком на три роки благодійним організаціям, що відповідають критеріям Фонду. 75% доходів благодійників повинні йти на допомогу нужденним, решту можна пускати на адміністративні витрати. Якщо «адміністрація» перевищила 25%, номер на «90» вилучається. По-друге, спростити саму систему передачі грошових сум. Можливо, слід скористатися досвідом наших західних сусідів. Справа в тому, що в Європі кожен житель при бажанні може прийти в будь-який банк і там на вибір заповнити квитанцію про передачу бажаної суми в певний благодійний фонд. По-третє, державі в принципі слід приділити більше уваги благодійності, особливо таким її проявам як меценатство й спонсорство (с. 212).

Дискусійні положення та зауваження до дисертації.

Відзначаючи загалом належний рівень рецензованої дисертації, не можна не відмітити, що вона не позбавлена певних недоліків та суперечливих положень, які потребують додаткових пояснень та уточнень.

1. Так, у висновках до Розділу I вказується, що поняття «інституційної благодійності», слід розуміти у вузькому, так і в широкому значенні, що беззаперечно можна оцінити з позитивного боку. Однак, далі здобувач наводить лише вузьке розуміння інституційна благодійність, яке визначається

ним як діяльність професійних учасників сфери благодійності (фондів, благодійних фондів, донорських організацій та донорів) по реалізації благодійної місії і цілей (с. 29). Тож, на нашу думку, автору слід було окреслити і більш широке тлумачення даної категорії.

2. На нашу думку, в рамках дослідження адміністративно-правового регулювання меценатства і спонсорства в Україні, здобувачу слід було окрему увагу приділити проблемним аспектам діяльності благодійних організацій в Україні та шляхи їх вирішення.

3. На нашу думку, в рамках окресленої проблематики дисертанту слід було окрему увагу приділити проблемі формування та реалізації державної політики у досліджуваній сфері відносин. Адже саме державна політика відображає сутність та зміст цілеспрямованої діяльності українського уряду стосовно певної проблеми або предмета розгляду, яка здійснюється ним безпосередньо або опосередковано через уповноважених агентів і впливає на життя суспільства. Тож, цікаво дізнатись думку автора щодо його бачення подальшого розвитку державної політики у цій сфері.

4. Судячи зі списку використаних джерел, здобувач, під час підготовки дисертаційного дослідження, проаналізував велику кількість дисертаційних досліджень інших вчених, як у галузі адміністративного права, так і інших галузей права і це є дуже добре, адже здобувачем використано сучасну наукову літературу. Однак здобувачу варто було більш критично ставитись до поглядів вчених та не боятись виловлювати власну точку зору, навіть коли аналізуються праці докторів наук.

Проте, вищенаведені зауваження, які у певній мірі носять характер побажань, не впливають на загальну позитивну оцінку якості виконаної дисертантом роботи. Теоретичні результати й наукові положення, які містяться в цій дисертації, характеризуються єдністю змісту і свідчать про особистий вклад автора в юридичну науку. Вдалий і логічно поєднаний вибір у дослідженні питань, їх актуальність, розумне співвідношення теоретичних міркувань та прикладів з практики, чіткість викладу матеріалу,

аргументованість наукових висновків і узагальнень свідчать про значний науковий рівень проведеного дослідження та його практичне значення.

Зміст дисертаційної роботи висвітлений достатньо повно, виклад запропонованих в роботі положень базується на ґрунтовному опрацюванні літературних джерел із проблематики дисертаційного дослідження. Автор сформулював свої висновки, які здатні стати значним внеском у розвиток вітчизняного адміністративного права.

Практичне значення одержаних результатів в теоретичній і практичній сферах обумовлюється тим, що сформульовані і обґрунтовані в дисертації висновки та пропозиції розширюють і поглиблюють існуючі знання про сутність та особливості адміністративно-правового регулювання меценатства і спонсорства в Україні.

Повнота висвітлення результатів дослідження.

Наукові положення, висновки і рекомендації, сформульовані в дисертації, досить повно викладено у 12-ти наукових публікаціях, з них 8 статей: шість – у виданнях, включених МОН України до переліку наукових фахових видань з юридичних наук, дві статті – у науковому періодичному виданні іноземних держав (Республіка Киргистан) та у 4 тезах виступів на науково-практичних конференціях

Оцінка оформлення дисертації та змісту автореферату.

Автореферат дисертації відповідає її змісту та повністю відображає основні положення і результати дослідження. Дисертацію та автореферат оформлено відповідно до встановлених вимог.

Загальний висновок.

Дисертаційне дослідження «Адміністративно-правове регулювання меценатства і спонсорства в Україні» є завершеною працею, у якій отримано нові науково обґрунтовані результати, що в сукупності вирішують конкретне наукове завдання — удосконалення адміністративно-правового регулювання меценатства і спонсорства в Україні. Виходячи із зазначеного, слід вказати, що

дисертаційне дослідження повністю відповідає науковій спеціальності 12.00.07 та вимогам Порядку присудження наукових ступенів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р. № 567, а його автор — Демешко Максим Валерійович — заслуговує присудження йому наукового ступеня кандидата юридичних наук зі спеціальності 12.00.07 — адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право.

Офіційний опонент:

**викладач відділу підвищення кваліфікації прокурорів
з нагляду за додержанням законів при виконанні
судових рішень у кримінальних провадженнях
інституту підвищення кваліфікації прокурорів
Національної академії прокуратури України
кандидат юридичних наук**

К.В. Шкарупа

Підпис

Начальник відділу
документального забезпечення
" " 20 року

